

PROTOCOL

DYSLEXIE

en

DYSCALCULIE

September 2016
Vastgesteld in MT: 29 september 2016

Inhoud

Inleiding	3
Wat is dyslexie?	3
Wat is dyscalculie?	3
Dyslexie/dyscalculieverklaring	3
Dyslexiecoördinator	3
Signalering	4
Ondersteuningsmogelijkheden binnen school.....	5
Bekendheid bij docenten.....	5
Aangepaste beoordeling	5
Extra tijd	5
Leesbeurten en mondeling toetsen	5
Gebruik van (digitale) hulpmiddelen.....	5
Zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van de leerling	6
School- en eindexamen - wet- en regelgeving	6
Bijlage 1: taken van de dyslexiecoördinator	8
Bijlage 2: handreiking voor dyslectische leerlingen	10
Bijlage 3: wat iedere docent over dyslexie zou moeten weten	13

Inleiding

In dit protocol zet het Montessori College Eindhoven in grote lijnen uiteen

- hoe leerlingen met leerstoornissen als dyslexie en dyscalculie gesignaleerd worden;
- hoe de ondersteuning aan deze leerlingen wordt georganiseerd;
- welke faciliteiten eventueel aan deze leerlingen verleend kunnen worden tijdens hun schoolloopbaan tot en met het eindexamen.

Wat is dyslexie?

Dyslexie is een stoornis in het technisch lezen, niet in het begrijpend lezen. Dyslexie kan begrijpend lezen wel belemmeren. Dit is het geval als het technisch lezen onevenredig veel aandacht en energie vraagt, zoals bij een kind met dyslexie.

Officieel wordt dyslexie in Nederland aangeduid als:

"Een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau."

ik ben niet bom,
ik heb taalent!

Er is alleen sprake van dyslexie als er geen andere oorzaken zijn die de leesproblemen kunnen verklaren. Bij dyslexie kunnen zowel lees- als spellingsproblemen voorkomen, maar deze komen ook los van elkaar voor.

Wat is dyscalculie?

Bij dyscalculie gaat het om ernstige en hardnekkige problemen met het leren en vlot/accuraat oproepen/toepassen van reken-wiskundekennis (feiten/afspraken). Kinderen met dyscalculie slagen er niet in zich rekenvaardigheden vlot eigen te maken. Er is bij hen sprake van een beperkte 'rekengeschied' in vergelijking met wat ze kunnen begrijpen van rekenen/wiskunde.

Dyslexie/dyscalculieverklaring

Vaak zijn er op de basisschool al signalen geweest waardoor een leerling al onderzocht is op de aanwezigheid van dyslexie en/of dyscalculie. Deze leerlingen hebben al een dyslexieverklaring. Als school hebben we naast de ondertekende verklaring ook het onderzoeksrapport nodig, omdat daarin aanbevelingen worden gedaan.

De rechten die ontleend kunnen worden aan een dyslexie/dyscalculieverklaring zijn op school alleen van toepassing als de verklaring is afgegeven en ondertekend door een in Nederland BIG-geregistreerde orthopedagoog/GZ-psycholoog. Een kopie van deze verklaring moet in het bezit zijn van school.

Dyslexiecoördinator

De dyslexiecoördinator is een (taal)docent met als extra aandachtsgebied dyslexie. Hij spreekt jaarlijks de leerlingen met een dyslexieverklaring om te checken in hoeverre zij gebruik maken van ondersteuningsmiddelen. Hij geeft advies, tips en laat de leerlingen ervaringen uitwisselen.

Hij zorgt dat hij op de hoogte is van de laatste ontwikkelingen op het gebied van dyslexie en zorgt dat er voldoende hulpmiddelen aanwezig zijn op school. Ook onderhoudt hij de contacten met ouder(s)/verzorger(s). Voor een volledige omschrijving van de taken van de dyslexiecoördinator: zie bijlage.

Signalering

Soms wordt dyslexie pas ontdekt als uw kind al naar het voortgezet onderwijs gaat. Dit kan komen doordat de basisschool het niet heeft herkend, of omdat de leerling door een goede intelligentie in staat was de problemen te camoufleren.

In het voortgezet onderwijs komt deze stoornis naar de oppervlakte omdat kinderen nu:

- heel veel nieuwe woorden tegelijk moeten leren en vaak onder tijdsdruk moeten presteren
- vreemde talen krijgen, waarbij de spellingsregels vaak onduidelijk zijn
- moeite hebben met het aanbrengen van structuur in het huiswerk

Het Montessori College Eindhoven hanteert een aantal instrumenten om het niveau van elke leerling te testen. In de klassen 1 t/m 3 worden Cito-toetsen afgenomen. Klas 1 begin en eind, klas 2 eind, klas 3 eind. De toets test begrip lezen, spelling, woordenschat, rekenen en wiskunde en Engels.

Leerlingen die een achterstand hebben op één van de geteste gebieden, worden ingedeeld voor hulplessen in kleine groepjes. Ouders/verzorgers worden via de mentor op de hoogte gebracht. Indien ná deze hulplessen het probleem blijft bestaan, kan de dyslexiecoördinator van het Montessori College een signalerende test afnemen. Ook is één van onze docenten bevoegd om een test af te nemen om eventuele visuele dysfunctie te signaleren. De bevindingen van deze testen worden met leerling en ouder(s) besproken en indien van toepassing wordt een bezoek aan een specialist geadviseerd.

Naast de testen die standaard worden afgenomen, is de waarneming van de docenten een belangrijk instrument. De mentor is de spil hierin. Hij verzamelt de signalen van de docenten en observeert zelf de leerling. Indien een leerling problemen ondervindt bij de aanpak van leren of didactische ondersteuning nodig heeft op inhoud, schakelt hij in eerste instantie de vakdocenten in. Indien blijkt dat het probleem zich breed voordoet, overlegt de mentor met de dyslexiecoördinator en zo nodig met de ondersteuningscoördinator welke extra ondersteuning noodzakelijk is. Vanzelfsprekend worden ouders op de hoogte gehouden van deze ontwikkelingen. De ondersteuningscoördinator bepaalt op basis van de beschikbare gegevens of de extra ondersteuning binnen school te realiseren is. Zo nodig wordt het advies aan ouders gegeven om hulp buiten school te zoeken.

Het doel van de ondersteuning is leerlingen met een leerstoornis zelfvertrouwen te geven, hun prestaties op een hoger plan te brengen en de leerling op een positieve manier te leren met hun stoornis om te gaan.

Ondersteuningsmogelijkheden binnen school

Bekendheid bij docenten

In het leerlingvolgsysteem (LVS) wordt geregistreerd dat een leerling een dyslexie/dyscalculie-verklaring heeft. Ook wordt daar geregistreerd welke aanbevelingen in de verklaring of het onderzoeksverslag door de onderzoeker worden gedaan. Dit is de basis van de rechten die een leerling bij het afnemen van toetsen en examens heeft.

Docenten kunnen vragen of de leerling een D boven hun werk zet.

Aangepaste beoordeling

In de onderbouw hanteren de docenten in bepaalde gevallen een aangepaste beoordeling bij het schriftelijk werk van leerlingen met een dyslexieverklaring. In de eerste helft van het 3^e leerjaar worden leerlingen voorbereid op het wegvallen van de aangepaste beoordeling van de spelling. Vanaf halverwege leerjaar 3 wordt de beoordeling toegepast volgens de criteria van het examen.

Extra tijd

Alle leerlingen met een dyslexieverklaring hebben volgens de wettelijke bepalingen recht op extra tijd bij overhoringen, toetsen en (school)examens. Dat houdt in dat leerlingen 20% extra tijd krijgt met een maximum van 30 minuten.

Voor leerlingen met een dyscalculieverklaring geldt dezelfde tijdverlenging, echter alleen voor toetsen met (enig) rekenwerk.

In de praktijk blijken leerlingen lang niet altijd gebruik te maken van die extra tijd: de wetenschap dat ze meer tijd krijgen neemt soms de tijdsdruk al weg, waardoor ze meer ontspannen aan de toets beginnen.

Leesbeurten en mondeling toetsen

Docenten beperken leesbeurten bij dyslectische leerlingen zoveel mogelijk. Tot en met de 3^e klas krijgt de leerling zo nodig de mogelijkheid om een leesbeurt van tevoren (thuis) voor te bereiden. Waar mogelijk en nodig geeft de docent aan dyslectische leerlingen de mogelijkheid om proefwerken en overhoringen mondeling te doen. Leerlingen met een dyslexieverklaring kunnen hierover te allen tijde overleggen met de docent.

Gebruik van (digitale) hulpmiddelen

Het gebruik van hulpmiddelen in de lessen kan na overleg met de ondersteuningscoördinator.

Laptop/tablet:

Indien in de verklaring en/of het onderzoeksverslag is opgenomen dat een leerling gebaat is om schriftelijk werk digitaal te maken, mogen leerlingen gebruik maken van een eigen laptop, zowel voor hun schoolwerk als voor hun huiswerk. Daarbij geldt uiteraard dat de leerling er gepast mee omgaat: andere leerlingen mogen geen overlast ervaren en er mag geen misbruik gemaakt worden. De leerling zorgt voor een goede koptelefoon of earplug.

Toetsen en examens worden gemaakt op een laptop of pc die door school beschikbaar gesteld wordt. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van SprintPlus. Leerlingen krijgen vooraf instructie hoe ze hier mee moeten werken.

Auditieve ondersteuning:

De leerling krijgt de mogelijkheid om digitaal met het lesmateriaal te werken. Het werken met digitaal materiaal vereist zorgvuldigheid en inzet van zowel de leerling/ouders als van de docent. Daarom is overleg daarover van groot belang. Hiervoor kan contact op worden genomen met de dyslexie-coördinator.

De aanschaf van de voorleessoftware is voor rekening van de ouders. De digitale boeken kunnen ouders aanschaffen via www.dedicon.nl. De kosten daarvan worden door school vergoed als ouder(s)/verzorger(s) de factuur, met vermelding van het rekeningnummer waarop het bedrag gestort kan worden, bij de ondersteuningscoördinator indienen.

Rekenmachine:

Voor leerlingen met een dyscalculieverklaring zijn weinig voorzieningen. Zij mogen een rekenmachine gebruiken, maar dat geldt doorgaans voor alle leerlingen. In overleg met de docenten van vakken met rekenwerk kan rekening gehouden worden met deze leerstoornis. In de wet- en regelgeving zijn voortdurend ontwikkelingen op het gebied van voorzieningen voor leerlingen met ernstige rekenproblemen. Wij volgen de ontwikkelingen via examenblad.nl en zullen die passend binnen ons beleid volgen.

Zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van de leerling

Leerlingen in het voortgezet onderwijs zijn in een leeftijdsfase waarbij ze niet graag “anders” willen zijn. Op het Montessori College Eindhoven heeft bijna 1 op de 5 van de leerlingen een dyslexie- en/of dyscalculieverklaring. Dat betekent dat ze geen uitzondering zijn. Toch blijkt in de praktijk dat leerlingen liever niet zelf vragen om aanpassingen en soms zelfs weigeren gebruik te maken van de ondersteuningsmogelijkheden. Wij verwachten van leerlingen wél dat ze zelf initiatief nemen om gebruik te maken van de mogelijkheden. Vanuit het gedachtengoed van het

montessorionderwijs “leer het mij zelf te doen” zullen docenten hen daarin begeleiden, zodat ze leren zelf hun keuzes te maken en zelf initiatieven te nemen die de leerresultaten positief beïnvloeden.

Voor tips wat leerlingen zelf kunnen doen: zie de handreiking in bijlage 2.

School- en eindexamen - wet- en regelgeving

Als een leerling met dyslexie moeite heeft om het examen in gewone vorm af te leggen, kan de directeur kiezen voor een aangepaste afname. Deze aangepaste afname is gebaseerd op het rapport van de deskundige, dat bij de dyslexieverklaring is afgegeven. Daarin is aangegeven welke maatregelen nodig zijn. In de praktijk van het Montessori College Eindhoven heeft de directeur de uitvoering van dit besluit gedelegeerd aan de voorzitter van de eindexamencommissie, in samenwerking met de ondersteuningscoördinator. Op o.a. de website www.steunpuntdyslexie.nl en www.examenblad.nl zijn de actuele gegevens terug te vinden.

De wet biedt gedurende de schoolloopbaan van een leerling de ruimte om dispensatie te bieden voor een vreemde taal. Het beleid van het Montessori College

Eindhoven is dat we leerlingen in alle gevallen begeleiden om op alle gebieden een basis te ontwikkelen. We zijn ons bewust dat een leerling met dyslexie zich daar gemiddeld meer voor moeten inzetten dan leerlingen zonder dyslexie. Dit is voor ons echter geen reden om een vak weg te nemen. In alle gevallen zullen we met ouder(s)/verzorger(s) en leerling zoeken naar de beste begeleiding op dat gebied.

(Bronnen: www.steunpuntdyslexie.nl; www.balansdigitaal.nl, www.examenblad.nl)

Bijlage 1: taken van de dyslexiecoördinator

In dit document worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de dyslexiecoördinator uiteengezet.

Het MT heeft taakuren ter beschikking gesteld voor een dyslexiecoördinator. Het aantal taakuren is vastgesteld op 100 klokuren per jaar en is op dit moment niet gekoppeld aan het aantal dyslectische leerlingen.

De taken van deze dyslexiecoördinator zijn:

Het inventariseren van de dyslexierapporten uit de basisschool, het analyseren van de uitkomsten van de nulmeting van de cito test, onderzoeken van signalen van docenten.

De werkzaamheden van de dyslexiecoördinator zijn feitelijk terug te voeren op het zorgdragen voor en toezien op de uitvoering van het dyslexieprotocol. Jaarlijks dient het bestaande protocol geëvalueerd te worden en in afstemming met de ondersteuningscoördinator bijgesteld te worden.

Plaats in de organisatie en bevoegdheden

De dyslexiecoördinator valt onder *zorg en begeleiding* en daarmee onder de ondersteuningscoördinator. De dyslexiecoördinator kan gevraagd en ongevraagd advies geven m.b.t. het dyslexiebeleid.

De dyslexiecoördinator kan leerlingen en docenten ter verantwoording roepen bij het niet nakomen van de afspraken zoals deze zijn vastgelegd. Hier wordt altijd melding van gemaakt bij de ondersteuningscoördinator.

Interne en externe communicatie

Het dyslexieprotocol is voor iedereen vindbaar op de website.

De dyslexiecoördinator spreekt alle leerlingen minimaal 1x per jaar, om de stand van zaken te bespreken. Hij doet dat in groepjes, zodat leerlingen ook ervaringen kunnen uitwisselen. De dyslexiecoördinator stimuleert de leerlingen actief bij het op een positieve en effectieve manier omgaan met hun beperking. Dat houdt concreet in dat hij zo nodig (dus als de resultaten en/of het welbevinden van de leerling daar aanleiding toe geeft) leerlingen stimuleert om ondersteunde software/laptop te gebruiken. Dit altijd in goed overleg met de ouders.

De dyslexiecoördinator mailt de ouders wat er met de leerling is besproken en legt zowel de afspraken als het oudercontact (en eventuele reactie) vast in SOM.

De dyslexiecoördinator traint de leerlingen (of laat de leerlingen trainen) in het gebruik van ondersteunende middelen.

De dyslexiecoördinator is aanwezig op informatieavonden om indien nodig ouders te informeren. Welke avonden dit zijn wordt vooraf in overleg met de ondersteuningscoördinator vastgesteld.

De dyslexiecoördinator heeft minimaal vier keer per jaar een overleg met de ondersteuningscoördinator. Samen zorgen zij dat alle (examen)faciliteiten in SOM staan vermeld en dat de docenten aan het begin van het schooljaar en in januari een

overzicht per klas krijgen van leerlingen met o.a. dyslexie. Ook zorgen zij dat, zo nodig, het dyslexieprotocol wordt bijgesteld.

Aan het begin van het schooljaar informeert de dyslexiecoördinator de nieuwe docenten m.b.t. ons dyslexiebeleid.

Samenvattend

De dyslexiecoördinator is **verantwoordelijk** voor het uitvoeren van het dyslexiebeleid zoals dit is vastgelegd in het dyslexieprotocol. Hij legt verantwoording af aan de ondersteuningscoördinator.

Bijlage 2: handreiking voor dyslectische leerlingen

Zelfstandigheid

Werk zelf aan je dyslexie

- Met dyslexie heb je meer tijd voor je huiswerk nodig dan je klasgenoten.
- Richt je zoveel mogelijk op het leggen van verbanden, concentreer je niet op de feitjes, maar probeer de grote lijn van de tekst te begrijpen.
- Dyslexie is geen excuus om minder te doen, zoek wat voor jou de beste manier van leren is.
- Vraag als het nodig is om hulp.

Effectief studeren

Neem voor het studeren de tijd

- Probeer uit hoe je het beste kunt leren.

Studeer en werk op een zo rustig mogelijke plek

- Ga in de klas vooraan zitten.
- Leer thuis niet met muziek.
- Studeer in de stilste kamer.
- Doe desnoods oordoppen in.

Neem lessen op verschillende manieren in je op

- Lees, spreek uit, schrijf op en stel je iets voor, bijvoorbeeld bij het leren van nieuwe woorden.
- Lees, spreek uit en luister naar jezelf.
- Schrijf het woord op en fantasieer over de betekenis.

Vat lessen samen en leer je eigen samenvatting

In teksten staan veel onnodige woorden.

- Maak een schema of samenvatting met kernwoorden.
- Met die eigen samenvatting ken je de les al bijna.
- Vertel daarna bij elk geschreven kernwoord wat je weet.
- Van de samenvatting van een ander leer je weinig.

Niet-talige vakken

Raak niet in paniek als je iets niet snel begrijpt

- Je bent goed in vakken met weinig taal, maar een instructie met veel informatie gaat soms te snel.
- Geen paniek: kijk er nog eens naar, lees opnieuw.
- Vraag om herhaling. Laat het bezinken.
- Na een paar dagen begrijp je het vanzelf.

Oefen extra

- Sommige dingen, zoals sommen, worden door oefening geleerd. Dyslectici krijgen wat langzaam de nodige routine.
- Maak bijvoorbeeld wat meer oefensommen dan de anderen.
- Later kun je de sommen beter gebruiken dan veel anderen.

Probeer vooruit te werken

- Vraag om een lijst met te verwachten moeilijke woorden.
- Leer proefwerken en toetsen zo lang mogelijk van tevoren.
- Herhaal ze nog een keer tussendoor.
- Vraag om het huiswerk ruim van tevoren op te geven.

Lezen

Lees zo veel mogelijk

- Mensen lezen steeds gemakkelijker als zij ouder worden. Dat geldt ook voor jou. Ga het weer eens echt proberen.
- Lees iedere dag voor jezelf serieus een half uur hardop.
- Over één jaar kun je dan veel beter lezen en schrijven.

Lees een tekst opnieuw als je niet begrijpt wat er staat

- Lees rustig, herlees, regel na regel, alinea na alinea.
- Vraag je af wat je gelezen hebt en wat de kern is.
- Streep trefwoorden aan als je de inhoud te snel vergeet.

Schrijven

Maak een schema voordat je gaat schrijven

- Schrijf in een schema de belangrijkste onderwerpen.
- Maak daarna een uitgebreid schema met trefwoorden.
- Schrijf daarna pas je verhaal.

Verbeter je spelling

- Vraag een overzicht van spellingregels.
- Controleer steeds wat je geschreven hebt.
- Gebruik daarbij een woordenboek en de spellingregels.
- Ieder schoolvak heeft zijn eigen 'vakwoorden'.
- Vraag de docent een lijst te maken. Leer die vooruit.

Je toekomst

Keuze van je beroeps- of vervolgstudie

- Misschien is het nu nog niet belangrijk, maar houd rekening met dyslexie. Zowel voor je vakkenpakket als voor je toekomstplannen. Bijna alle soorten werk kun je aan; er zijn een paar minder geschikte beroepen.
- Bespreek dat met je mentor of decaan.

Op het werk

- Als je een (mondelijke) instructie niet kunt volgen, zeg het.
- Je bent pas dom als je doet of je iets wel begrijpt.
- Namen, adressen en nummers gaan vaak te snel.
- Kun je het niet volgen? Vraag om een langzame herhaling.
- Vertel je baas over dyslexie: langzamer, zodat je het beter begrijpt.

Dyslexie: wat de leerling zelf kan doen

Tijdens de les

- Vraag of je een leesbeurt mag voorbereiden.
- Zorg voor goede aantekeningen; kopieer ze anders.
- Schrijf het huiswerk goed op.
- Vraag indien nodig om hulp.

Huiswerk

- Plan je werk.
- Werk iedere dag; werk vooruit.
- Werk niet overdreven lang.
- Vraag om software of cd's die bij de methode horen.
- Lees een tekst opnieuw als je niet weet wat er staat.
- Maak aantekeningen of schema's tijdens het huiswerk.

Bij toetsing

- Lees goed.
- Controleer je werk; niets vergeten.
- Vraag zo nodig extra tijd.
- Vraag naar de mogelijkheden van alternatieve toetsing.

Algemeen

- Probeer met de vakken en opdrachten die je goed kunt de cijfers op te halen.

Bron: Ministerie van OC&W

Bijlage 3: wat iedere docent over dyslexie zou moeten weten

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen in de automatisering van de woordidentificatie (lezen) en/of schriftbeeldvorming (spellen).

- Realiseer je dat dyslexie een blijvende belemmering is. Leerlingen met hardnekkige lees- en schrijfproblemen worden nooit leerlingen zonder lees- en schrijfproblemen, ongeacht de maatregelen die genomen worden.
- Deze leerlingen zijn niet ongeconcentreerd of niet gemotiveerd, maar zijn veelal in de loop van de jaren gedemotiveerd geraakt.
- Deze leerlingen hebben vaak meer tijd nodig om informatie te verwerken, maar zijn zeker niet dom.
- Ze leren moeilijk informatie zonder samenhang uit hun hoofd.
- Er bestaat niet een type dyslectische leerling.
- Dyslexie is geen modeverschijnsel.
- Dyslectische leerlingen reageren vaak langzamer dan leeftijdgenoten op klassikaal gestelde vragen.
- Ze hebben soms moeite met het onder woorden brengen van wat ze precies bedoelen: woordvindingsproblemen; geef hen de tijd en accepteer eenvoudig taalgebruik.
- Deze leerlingen kunnen moeite hebben met het overschrijven van aantekeningen van het bord of het maken van goede dictaten.
- Controleer het gemaakte huiswerk, vooral moderne vreemde talen.
- ***Leg het accent op wat ze wel kunnen.***
- Belangrijk is dat er tijdens de les gebruikgemaakt wordt van de verschillende zintuigen: horen, zien en doen.
- Maak afspraken over het hanteren van aparte cijfers voor spelling en inhoud. Bespreek welke spellingfouten worden meegeteld in de beoordeling; maak een verschil tussen inzichtfouten en andere fouten.
- Wijs de leerlingen op de mogelijkheid om gebruik te maken van ingesproken boeken en andere hulpmiddelen specifiek voor het betreffende vak.
- Gebruik concrete bewoordingen bij voorkeur met praktische voorbeelden.
- Zeg of schrijf nooit: 'Je hebt zeker niet geleerd', maar vraag aan de leerling hoe hij het heeft gedaan.

Kortom, wat aan algemene maatregelen (duidelijkheid, structuur in de opbouw van de les) voor dyslectische leerlingen belangrijk is, komt ook aan niet-dyslectische leerlingen ten goede. Begrip en steun voor dyslectische leerlingen is belangrijk om te voorkomen dat ze een lager type onderwijs volgen of zelfs school vroegtijdig zonder diploma verlaten.

Structureren leergedrag

Dyslectische leerlingen hebben door gebrek aan automatisering vaak moeite om een overzicht te houden van wat ze aan het doen zijn, ze vertonen daardoor ongestructureerd gedrag, een inadequate werkhouding.

“Soms ben ik wel een uur bezig met het maken van een lijstje wat ik nog allemaal moet doen. Ik zet er dan ook bij hoeveel tijd ik daarvoor nodig heb, maar dat klopt nooit.”

Maatregelen om leergedrag te structureren

- Zet extra uitleg op papier.
- Geef grammaticaregels.
- Controleer of de opdracht begrepen is.
- Geef leerlingen handreikingen hoe het beste te leren.
- Geef bij de methode behorende software.
- Leer een leerling technieken om zichzelf te controleren.
- Spreek Nederlands bij het uitleggen van leerstof van een vreemde taal.
- Zet huiswerk op het bord.
- Geef hulp bij planning en maken huiswerk.
- Geef aan wat de leerling wel en niet goed doet.
- Sta alle hulpmiddelen toe die lezen en schrijven vergemakkelijken.

Maatregelen waardoor een leerling minder hinder ondervindt van zijn dyslexie

- Vergelijk de leerling niet met zijn klasgenoten.
- Beoordeel het resultaat, niet de spelling.
- Overhoor niet alleen schriftelijk.
- Geef goede kopieën en foutloze dictaten.
- Geef indien nodig vergrote teksten.
- Geef extra tijd voor proefwerken.
- Hanteer spellingcijfers bij moderne vreemde talen; bv. herhalingsfouten niet meerekenen.
- Zorg voor een goede overzichtelijke lay-out.
- Vocabulairelijsten/-boekjes niet gebruiken.
- Sta gebruik van hulpmiddelen toe zoals bijvoorbeeld laptop.
- Gebruik voorleessoftware. (In de toekomst: elektronisch boek met kunstmatige stem.)

Bron: Ministerie van OC&W